

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 25 Din.

za pol leta 12:50 Din.

Posamezna številka 2 Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 str. 480 D, 1/2 str. 240 D,

1/4 str. 120 D, 1/6 str. 80 D,

1/12 str. 40 D.

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

CENJENIM NAROČNIKOM!

Današnji številki prilagamo poštne položnice, petom katerih nam blagovolite čimprej nakazati naročnino.

Naš gospodarski položaj.

Dolga je že doba pol desetletja, odkar živimo v lastni državi, kjer naj bi se svobodno razvijali ter si polagoma ustvarili gospodarski položaj, kakoršnega zavzemajo enaki stanovi v drugih modernih državah. Pred petimi leti je bil vseh nas velik cilj, zgraditi si močno lastno državo, kjer bi se res čutili samostojne in bi v vseh važnejših vprašanjih lahko sodelovali in soodločevali. Iskrena želja vseh je bila, da bi nam po stoletjih tujega robstva vendar enkrat zasijala zlata svoboda. Poglejmo danes po petih letih, v koliko so se nam izpolnile naše vroče želje. Prišlo je, to kar smo mi Slovenci najmanj pričakovali, čeprav smo slutili, da so naš ubogi, stoletja zatirani narod razkosali na tri dele. To je bil za nas eden najhujših udarcev. Četudi bi še trpeli, naj bi trpeli skupno z našimi brati, katerih dobra tretjina stoka zaslužjena v našem Primorju ter preko 100.000 na Koroškem. Če gledamo torej naš povojni položaj, nas navdaja bridkost, v naših srcih radi trpljenja in brezpravnosti, v kateri živijo naši bratje onstran meja, zagotavljajoč jim, da bo tudi v bodoče vse naše delovanje šlo za tem, da se čimprej združimo.

Tudi v naši takozvani lastni državi nimamo v tem času zdaleka zaznamovati to, kar smo vsi pričakovali. Ko smo se pred petimi leti prostovoljno združili s Srbi in Hrvati, smo si to udruženje vsi tolmačili na ta način, da obdržimo vsak posamezni narod svoje popolno politično in gospodarsko svobodo ter samovlado in si le na podlagi svobodnega dogovora ustvarimo skupno vladovino, v kolikor bi bilo to posameznikom in celoti koristno in potrebno. Srbski narod pa, navdušen po zmagoviti svetovni vojni, to udruženje ni tako tolmačil. Najbolj žalostno je pa bilo to, da so se dobili tudi med nami Slovenci, prav malo jih je med Hrvati, ljudje, ki so Srbe v tem mišljenju podpirali in jih še podpirajo, tako da Srbski narod danes gospodari nad bratom Slovincem in Hrvatom. To je ena najhujših obremenjevalnih točk v našo škodo, da se ne moremo gospodarsko in politično konsolidirati. Slovenci in Hrvati nikakor ne moremo dovoliti sopogodbenu nadvlado. Ne bo pa tudi poprej miru v naši državi, dokler gotovi ljudje, ki vodijo danes državno krmilo, ne krenejo na druga pota, namreč pota sporazuma in bratskega sodelovanja.

Dokler pa država ni konsolidirana na znotraj, nima potrebnega ugleda in moči tudi ne na zunaj. Da si zagotovijo trajnejšo nadvlado nad nami, vpeljujejo sedanji vladinovi strog upravni centralizem. Neverjetno je, v kakšnih malenkostih mora že danes odločati Beograd. Najbolj urejena država bi ne mogla z uspehom izvajati take centralistične uprave, veliko manj pa beograjska vlada, ki je vse kaj drugega, kot urejena. Razumljivo je, da plovemo na ta način v vedno večji kaos in nered ter v vedno večjo gospodarsko propast. Vladajoči Srbi (vladajoči radi tega, ker vlada le klika ljudi

ker srbski narod še politično ni tako zrel, da bi bil zmožen te ljudi odstraniti) nikakor nočejo razumeti, da smo Slovenci in Hrvati živeli stoletja v čisto drugih razmerah pod vplivom zapadne kulture, dočim so oni živeli pod vplivom orientala. Ti dve komponenti se pa nikakor ne dasta na mah združiti. Znano nam je prav dobro, da n. pr. Turčija nikdar ni plačevala uradništva, kot se to vrši v zapadnih državah, temveč najvišji uradnik v državi je imel pravico sam pobirati davek, kar je potem oddajal tudi na podrejene. Zato ni čuda, da je ta mentaliteta ostala tudi še danes v pokrajinah, kjer so še pred nedavnimi časi gospodarili Turki. Srbskemu uradniku torej ne smemo šteti preveč v zlo, da si spričo slabe plače privoščijo tudi kako napitnino, kakor bi to imenovali po naše. Pri višjih gospodih gredo te napitnine že kar v milijone. Taka korupnost je torej drugi glavni greh, ki prav katastrofalno vpliva na naše gospodarske razmere.

S ponosom pa lahko rečemo, da je naše slovensko uradništvo s prav majhnimi izjemami, kar je pa seveda došlo vsled slabih vzgledov od juga, ne pozna korupcije v državni upravi. Marsikaka zadeva in odredba, ki jo izda naša centralistična vlada, ima svoje prave korenine ravno v korupciji. Na podlagi politične in gospodarske centralizacije bo tudi lažje uganjati korupcijo. Beograd z vso svojo porodico naj se razvija in cvete, naj zida in gradi, ter se naj steka ves kapital iz Zagreba, Ljubljane in Sarajeva v njega, tu pa bodo le črpalnice, v katere se stekajo zadnje srage, s katerimi naj se masti centrala.

Vsaka država, v kateri količkaj vladajo urejene razmere, gleda na to, da podpira takozvani srednji stopež in srednjega obrtnika. Če pa gledamo našo državo, pogledimo malo okrog sebe! Vse življenjske potrebe in izdelke, ki jih rabi ljudstvo, so delo pridnih rok obrtnikov in trgovcev, ki to razpečujejo. Precejšen del teh potrebščin izdelujemo v naši državi doma, posebno pri nas Slovencih. Še več in še popolnejše bi pa bilo to delovanje, če bi imeli oporo pri vladi. Pa koliko se je v tem času pevih let vlada porabila za srednji stan?

Najmanj je vlada skrbela za vzdrževanje, kaj šele za izpolnitev obrtno trgovskega šolstva. Ukinjeni so do malega skoraj vsi prispevki za njega nadaljevanje. Vzrok bo pač ta, da na jugu teh institucij ne poznajo in zato tudi pri nas nimajo smisla. Imeli smo prej v Ljubljani tudi obrtno-pospeševalni urad, ki se je jako dobro razvijal. Urad se je pečal z organizacijo raznih tečajev, dajal nasvete pri snovanju podjetij, moderniziranju domačih obrti in podobnimi stvarmi. Beograd je pustil vse to propasti. Ravnatelja in inženerja z 20 službenimi leti pa plačuje z beri in piši po 1500 Din. mesečno. To zato, ker v Beogradu takega zavoda še nimajo. Sedaj pa zidajo za ta urad veliko palačo, ki bo stala 20.000.000 Din. Imajo tudi že načelnike za tak zavod, ki pa vlečejo za enkrat le plače.

Ker še po preteku petih let nismo uredili obrtni red in je srbski obrtni red za naše razmere veliko prenestaven, dočim velja pri nas obrtni red iz bivše Avstrije, ki je za naše razmere še dokaj primeren, je pričel Beograd za stvari, ki kaj nesejo, kratkomalo uveljavljati svoj obrtni red ali pa na-

šega spreminjati z odredbami. Najbolj jim seveda leži na srcu, da bi vsa kompetenca za dovolila izvrševanja obrti prešla na centralno vlado, namreč na ministrstvo trgovine in industrije, ker to pač največ nese.

Poleg ogromnih davkov, ki so jih naprtili ravno srednjemu stanu, naj bo omenjen samo davek na poslovni promet, ki znaša včasih do 10 % od prometnega zneska. Oblagodarili so nas tudi z reformo delavskega zavarovanja, ki zahteva pri nekaterih obrtih preko 8 % izplačane mezde. Od vsega tega zavarovanja pa tudi delavstvo nima ničesar, temveč pogoltno vse ogromne zneske večinoma režija in uradniški aparat. Tudi tega nima kod nas, pravijo, vemo pa tudi, da tamošnji ljudje nočejo ničesar slišati o kakem plačevanju. Stvar pa je vsekakor dobra institucija, ker je prvič to izborna črpalnica za Beograd in gotove banke in drugič, ker se da tu zaposliti kakega zasluženega bivšega političnega pomagača.

Kako uradovanje se vrši po carinarnicah, ni več smešno, temveč žalostno. Ta oddelek sicer ni povsem centraliziran. »Zarada se pobira tudi po filialah«, če pa obrtnik iz Slovenije vloži pritožbo na Beograd, dobi rešitev po dveh letih ali pa sploh ne. Če da popraviti par kg težek del stroja, ki je bil napravljen v inozemstvu, je seveda zopet treba z 20 Din. kolekovano molbo na Beograd. Tako bi lahko našteali še marsikako cvetko naše vzorne centralistične uprave.

Posebno skrb pa polagajo vladajoči organi večjim akcijskim družbam, dočim popolnoma zanemarjajo srednji stan. Tako so deležne kredita pri Narodni banki le tvrdke, ki so protokolirane. Istotako sme brez posebnih ceremonijev uvažati blago le protokolirana tvrdka. Sicer se snuje za srednji stan neka banka v Beogradu, kjer bi imela tudi država svoj delež. Radovedni smo, koliko kredita bodo imeli podeželski obrtniki. Pri vsem tem pa prav pridno skrbijo za svoje privatne interese gotovi velikaši in celo ministri. Koliko institucij in družb se je osnovalo ali preosnovalo, pri katerih so imeli glavne dobičke ravno vladajoči krogi, ki se na ta način mastijo na račun države. Saj smo imeli ravno pred kratkim opraviti z delikatno zadevo Srbskega broderskega društva, ki že štiri leta eksploatira ves ladijski park v vrednosti 1 1/2 milijard Din., ki ga je dobila naša država kot vojno odškodnino in to ne da bi plačevala pogojeno itak minimalno najemnino. Navsezadnje pa so hoteli vse to spraviti tudi v dejansko lastnino tega pred vojno popolnoma neznanega društva, ker je pač minister n. r. Janković & Comp. delničar tega društva. Koliko pa so razne banke, kojih delničarji so sedanji državniki dobile privilegijev na uporabi državnega imetja, bi vedel povedati samo kak bližnji znanec Pašiča.

Iz Slovenije, kjer že itak primanjkuje denarnih sredstev, je pred kratkim romalo iz poštnega čekovnega urada 10 milj. Din. ter se je naložilo v neko beograjsko banko po cele 3 %. Ni čuda torej, če se dobijo potem razne banke, ki krijejo primanjkljaje političnih časopisov, ki podpirajo take ljudi.

Kako se nam godi v narodnostnem oziru, je bolje, da ne govorimo. Dejstvo je, da se naše vestne in kvalificirane uradnike zapostavlja ter daje prednost srbskim, četudi nimajo zadostne usposobljenosti. Najžalostneje pa je, da se dajejo v zadnjem času prednosti celo nekdanjim našim tlačiteljem na račun podaljšanja življenja vladajoče klike. Na polju zunanje politike pa se pusti naše brate brutalnim pritiskom na njih lastnih tleh. Največ škode pa imamo Slovenci ravno vsled še vedno neurejenih mej z Italijo, kjer nam manjka tudi redni izhod na morje.

Tak je približno položaj, v katerem se nahajamo. Dan na dan raste kaos, neurejenost in seveda tudi nezadovoljstvo v državi. In vendar se še vedno dobijo ljudje, ki mislijo, da je na tej poti rešitev. S silo bi radi napravili to, kar ne morejo z lepa. Mi Slovenci pa nikakor ne bomo vklonili tilnika, ker smo vajeni vstrajati in trpeti. Zavedamo se pa tudi, da je edino naša rešitev v tej domovini, kjer si bomo zgradili v družbi Hrvatov in Srbov močno in slavno državo. Vemo pa tudi, da klika, ki vlada sedaj in dela proti konsolidaciji dr-

žave, ni pravi reprezentant srbskega naroda. Zato pa pogumno v boj, da bomo mogli ob desetletnici zaznamovati boljše uspehe.

Davčne zadeve.

Meseca januarja pozove navadno davčna oblast, da se vložijo napovedi za osebno dohodnino. Ker še dosedaj niso došle iz Beograda nikake instrukcije, posebno pa, ker parlament še ni sklepal glede eksistenčnega minima, je dosedaj še izostal poziv. Radi tega še pa seveda davkov ne bomo izognili in davkarije tirjajo na podlagi lanskih določenih zneskov. plačila. Ker torej napoved moramo vložiti in je sedaj, ko pregledujete in urejate svoje račune in inventarje za prejšnje leto, ravno prav, da istočasno pripravite tudi vse za davčno napoved. Stanje napovedi ali bilančno leto je torej lansko leto. Osebna dohodnina izmed vseh davkov najbolj kruto posega v globino vseh davčnih bremen. Tu ni nikakih norm, na katere bi se fiskus opiral pri odmerjenju davka, temveč se kratkomalo ceni čestokrat po goli namišljenosti višina prejemkov ali zaslužkov posameznih kategorij. Pri obrtniku in trgovcu se to zgodi seveda iz donosa samostojnih podjetij. Radi tega bi bila zelo prav pravilna napoved. Žalibog se to v 90 % ne napravi in se v obče davčna napoved tudi ne ovažuje. S tem pa seveda še ni rečeno, da naj napovedi ne napravimo, ker s tem izgubimo vsako pravico do prizivov, na drugi strani pa izgubi tak pri davčni komisiji vse simpatije in potem največkrat obvelja mnenje davčnega referenta, ki gotovo ni najugodnejše za davkoplačevalca.

Krivda, da se davčna napoved ne upošteva, pa leži mnogokrat na slabi napovedi sami, v obče davčni morali imenovani, če se namreč v napovedi navedejo tako majhni zneski, da so kar očitno prenizki. Dobijo se pa dalje tudi ljudje, ki so takorekoč prepošteni in napovejo veliko zneske kot dohodke, izdatke pa zopet primerno ne odračunajo, ne vedoč, kake posledice jih čakajo. Da je tudi članom priredbene ali prizivne komisije težko, take slučaje zagovarjati, je pač razumljivo. Zato bi bilo želeli, da se ljudje, ki imajo plačevati osebno dohodnino in vlagati napovedi, čimbolj zanimajo za to važno zadevo.

Marsikdo še danes ne ve prav ceniti, kaj je prejemek ali zaslužek ter ga zamenja s čistim dohodkom ali prihrankom, oziroma prirastkom na premoženju. K temu najbolje pojasnilo: Uradnik ali uslužbenec napove znesek kot tisto plačo, katero sprejme. Temu se seveda ne odmeri od tega zneska, ker se računa del tega zneska kot draginjska doklada. Podjetnik, obrtnik ali trgovec naj torej napove zaslužek, ki ga je sprejel iz svojega podjetja ali tudi iz poslovanja in drugo, kot so pač napravljene rubrike na napovednih polah. Določi pa se ta znesek itak lahko, ker je pri bruto prejemkih toliko raznih stroškov in le mali del ostane kot čisti zaslužek gospodarja.

Pravilno bi torej bilo, da napove ves bruto dohodek in vse odbitke. To bi dalo toliko pisarije in dela, da svetujemo kolikor mogoče napovedati že čiste prejemke, izvzemši seveda kaka trajnejša in pomembnejša bremena kot obresti od vknjiženih ali tudi drugačnih dolgov. Seveda je zato potreba tudi izkazov dotičnih zavodov, da se je vse to tudi res plačalo. Važno pa je, da se tak proračun napravi vsaj zase za slučaj raznih pomislekov, ki jih davčna administracija pošilja. V papirni trgovini I. Gajšek v Ljubljani, Sv. Petra cesta se dobi na novo izišla pola, ki opisuje za razne stanove take vzorce.

Davčni oblasti pa tudi komisiji, ki obravnava določanje davkov, pa gre v prvi vrsti za to, da določi višino čistega donosa iz posameznega podjetja. Zato skuša ugotoviti znesek prometa in pa odstotni zaslužek. To velja v prvi vrsti za trgovce, pa tudi za večino obrtnikov, dočim se pri manjših obrtnikih skuša ugotoviti stanje po številu zaposlenega delavstva. Zato ni napačno, če se skuša tudi napoved napraviti v tem smislu. Mora se pa seveda jasno povedati procentni zaslužek in ali je mišljen kot čisti, ali kot bruto dohodek,

od katerega se naj odbijejo vsi mogoči izdatki. Presoja se n. pr. pri mesarju na ta način, koliko glav živine je poklal koliko je pri posamezni zaslužil; pri gostilničarju, koliko litrov posamezne pjače je iztočil in koliko je zaslužil pri jedilih; pri krojaču in čevljarju, koliko pomočnikov je imel in koliko ima od vsakega zaslužka dnevno, tedensko ali mesečno. (Pri učencih praviloma ne kaže izkazovati dobička.) Pri ostalih zopet približni promet, ki se lahko v glavnem navede in približno določi v odstotkih. Isto velja pri trgovcih, pri detajlistih seveda z večjimi, pri grosistih zopet z manj-

šimi odstotki. Pri natančnejših analizah, ki pa so odvisne od nebroj okoliščin, velja kot letni čisti dobiček od 2% do 10%. Opomnje in tarnanje o boleznih, veliki družini in slabi konjukturi, navadno ne zaležejo veliko in večkrat položaj se poslabšajo. Le v izjemnih slučajih bi to kaj koristilo, tako, da se pri nižjih kategorijah znesek zniža za kako postavko.

V naslednjem navajamo malo tabelo, koliko davka in raznih doklad se potem plača, ko se določi čisti donos. Cele tabele ne moremo objaviti, ker bi bila preobsežna.

Dohodki	Temeljni davek	Državni pribitek	v %	30% splosni povišek iz l. 1923	Skupaj
od 10.000—11.000 K	K 273.—	K 81.90	20%	106.47	461.37
" 11.000—12.000 "	" 309.—	" 92.70	30%	120.51	522.20
" 19.000—20.000 "	" 643.—	" 225.15	35%	260.40	1.128.40
" 20.000—22.000 "	" 706.—	" 282.40	40%	295.50	1.282.90
" 40.000—44.000 "	" 1.705.—	" 937.75	55%	792.80	3.436.50
" 48.000—52.000 "	" 2.106.—	" 1.263.60	60%	1.010.90	4.380.50
" 64.000—68.000 "	" 2.935.—	" 2.054.50	70%	1.496.85	6.486.30
" 76.000—80.000 "	" 3.615.—	" 2.892.—	80%	1.952.—	8.460.—
" 96.000—100.000 "	" 4.841.—	" 3.872.80	80%	2.684.—	11.398.—
" 116.000—120.000 "	" 6.181.—	" 5.562.90	90%	3.523.17	15.267.—
" 140.000—144.000 "	" 7.789.—	" 7.789.—	100%	4.673.40	20.251.40
" 156.000—160.000 "	" 8.861.—	" 8.861.—	100%	5.316.60	23.038.60
" 176.000—180.000 "	" 10.201.—	" 10.201.—	100%	6.120.60	26.522.60
" 196.000—200.000 "	" 11.541.—	" 11.541.—	100%	6.924.60	30.006.60
" 200.000—210.000 "	" 12.030.—	" 14.436.—	120%	7.939.80	34.405.80
do 230.000	" 13.370.—	se ponavlja	120%	se ponavlja	30% od skupnega
" 260.000	" 15.380.—				
" 290.000	" 17.390.—				
" 320.000	" 19.400.—				
" 350.000	" 21.410.—				
" 400.000	" 24.760.—				
" 500.000	" 31.460.—				
" 600.000	" 38.160.—				
" 700.000	" 44.860.—				
" 800.000	" 51.560.—				
" 1.000.000	" 64.960.—				

Poleg navedenih zneskov osebne dohodnine in všteti vse druge državne davke kot: zemljiški davek, pridobnino in dr. se še v skupnih zneskih pobira invalidni davek v sledeči izmeri:

do 80 K =	8.00 K
" 200 " =	24.— «
" 400 " =	48.— «
" 800 " =	96.— «
" 1.200 " =	148.— «
" 2.000 " =	248.— «
" 2.800 " =	348.— «
" 4.000 " =	500.— «
" 6.000 " =	756.— «
" 8.000 " =	1.040.— «
" 12.000 " =	1.680.— «
" 16.000 " =	2.400.— «
" 20.000 " =	3.200.— «
" 28.000 " =	4.760.— «
" 40.000 " =	7.200.— «
" 60.000 " =	11.400.— «
" 80.000 " in preko teh pa 20% ali 1/5 od	

celega zneska.

Ako torej vzamemo plačevalca osebne dohodnine z letnimi prejemki 50.000 K, ki plača 5.135 K ali 10%
 » » » 100.000 » » » 13.078 » » 13%
 » » » 200.000 » » » 41.605 » » nekaj čez 20%
 » » » 400.000 » » » 84.900 » » 21%
 in ker so poleg tega še drugi ogromni davki, kakor vemo pobira davkarja 1/4 ali tudi 1/3 vseh zaslužkov, je pač važno, da

bomo napravili naše napovedi pravilno, da se nam ne bo godila krivica in da se tudi lahko pritožimo. Obrtniki in trgovci pa naj tudi navedeno uporabljajo pri svojih kalkulacijah, da vejo, kaj jim vse odpade in s tem tudi računajo.

(Op. ur. V prihodnji številki objavimo članek: »Davek na poslovni promet«, v katerem bodo našli cenjeni čitatelji vse, kar v tem oziru rabijo.)

Pospeševanje rokodelstva.

Prijateljem ročnega dela je dalo nazadovanje rokodelstva dokaj misliti. Boj proti brezobzirni sili velekapitala in veleindustrije je silno težak. Zato so se začeli ustanavljati zavodi za pospeševanje obrti oziroma rokodelstva ne samo na Nemškem, ampak tudi pri nas. V Ljubljani imamo tak zavod (na Dunajski cesti). Prvotno so jeli pripisovati nazadovanje rokodelstva popolnoma napačnim faktorjem: sušmarjem in mojstrom — skazam med obrtniki — rokodelci. Zato so pričeli akcijo, ki naj bi pospešila razvoj rokodelstva, na napačnih osnovah. Mislili so, da bo domovina rešena, ako osnujejo cehe in ako zahtevajo od pomočnikov dokazila, da so sposobni v svoji obrti, predno postanejo deležni mojstrstva. Zadnja desetletja pa so neizpodbitno dokazala, da obstoji bistvo nevarnosti v obratnem tekmovanju od strani veleobratov, ki rokodelstvo, oziroma obrtništvo v tehničnem in trgovskem oziru daleko nadkriljujejo.

Predno pa se dotaknemo sredstev, ki pridejo v poštev pri pospeševanju rokodelstva, naj kot temeljno misel v tem pogledu navedemo besede Wernerja Siemensja na zboru pri-

rodoslovcev v Berlinu: »Naravoslovne vede so bile, ki so odtegnile rokodelcu velik del njegovega zaslužka; naravoslovne vede so pa na tem, da mu ga v drugi obliki vrnejo nazaj«. To ne pomeni drugega nego, da mora biti rokodelcu dana možnost, da vse novodobne tehnične izdelke obrne v svoj prid.

To velja v prvi vrsti za električno. V mnogih mestih Nemčije imamo posebne elektrarne, ki dovajajo majhnim rokodelskim delavnicam električni tok po nižji ceni.

Da se pa dvigne delavčeva delotvornost je nujno potreben obrtni pouk. Posebno važno v tem oziru je znanje o trgovskih zadevah, ki ga rokodelec danes ne more na noben način pogrešati. Tu prihajajo v poštev: knjigovodstvo, menično pravo, računovodstvo, pravilno postopanje v depositnih (hranilnih) in čekovnih zadevah. In vendar moramo ob vsem tem z obžalovanjem ugotoviti, da manjkajo danes rokodelcu najenostavnejši pojmi o tem.

Poleg obrtnih šol ne more preko drugih učnih naprav, ki jih je najboljšo priporočala izkušnja na Nemškem. Predvsem so mišljeni tu tečajji za mojstre in potujoči učitelji, ki naj bi predavali o najrazličnejših strokovno-obrtnih vprašanjih (danes poznamo pri nas samo potujoče učitelje za kmetijstvo !)

Na drugi strani pa imamo iskati vzroka nazadovanju obrtništva v tem, da obstoja med obrtniki mojstri nekak, morda upravičen predsodek pred vajenčevu upornostjo. Pa tudi zanemarjenost pomočnikov in njihove visoke zahteve utegnejo povzročiti, da mojster sam dela v svoji delavnici. Neizogibna posledica vsemu temu je veliko število samoobratov in pa to, da gre rokodelec v tvornice. Samo en izhod je tu mogoč: da ima vajenec pri mojstru stanovanje in hrano ter da postane deležen vzgoje v družini.

Obrt ima dvojno nalogo: da izvršuje cene izdelke za široke mase in da izvršuje takozvano »kvalitativno delo« (po kakovosti ne številu). V prvem slučaju vršijo svojo nalogo tvornice, v drugem pa rokodelec, ki mora pri svojem izdelku računati z okusom. Čim večji pa je med občinstvom smisel za lepo in čim bolj narašča blagostanje, tem večje postajajo zahtevnosti in tem večje postajajo rokodelčeve naloge. Obrtništvo mora obrat rokodelčevu delu dati prednost pred obratovnim delom, saj lahko najane veleobrat umetnika, ki izvela osnutke; saj je veleobratu dana možnost največje reklame. Vendar pa lahko pride tudi tukaj do združitve: veleobrat ima poleg strojev tudi delavnice, kjer izdelujejo svoje izdelke rokodelci-mojstri s svojimi pomočniki in vajenci po predloženem vzorcu.

Tako se je moralo pojaviti vprašanje: kako pospešiti razvoj obrtništva? Tu gre samo za to, da dobi tudi rokodelčev obrat tiste prednosti, ki tvorijo temelj tehničnim in gospodarskim prednostim veleobrata. Brezdvomno pa je tukaj bistveno sredstvo

zadružništvo.

I. Zadruga za dobavo surovin. Nabava surovin se izvrši skupno. Tako je l. 1850 osnoval znani Schulze v Deltzschu čevljarstvo zadrugo. Čevljarji so po skupnem poverjeniku dobavili velike množine usnja ter dosegli pri tem tudi znižanje pri ceni. Slično čevljarstvo zadrugo je pri nas osnoval dr. Krek v Mirni, ki se je jako obnesla. S tem v zvezi so tudi skupna skladišča. Na ta način je občinstvu dana možnost večje izbire. Ako pa tudi nimajo v zadrugi včlanjeni rokodelci posebnih naročil, delajo vseeno za skladišče. V Nemčiji so se te vrste zadrug zelo obnesle. Tako imamo l. 1918. 856 obrtnih zadrug za skupno dobavo surovin; 130 obrtnih skladiščnih zadrug ter 187 zadrug prve in druge vrste.

Razvoj teh zadrug je zadrževalo več okoliščin. Predvsem konkurenčna zavist med obrtniki ter nezaupnost rokodelcev med seboj. Tako se je večkrat proti članu zadruga, ki mu je bil poverjen nakup surovin, obrnilo nezadovoljstvo drugih članov, češ, da bi oni sami naredili boljšo kupčijo. Tudi pri razdelitvi surovin so se člani zadruga čutili zapostavljenim, češ, da so dobili najslabše blago, itd. Pri skla-

dišču pa je dotični poverjenik preskrbel sebi in svojim prijateljem najboljše mesto v ospredju ter tako izzval burjo pri drugih. Uspehi so v takih zadrugah tako dolgo zagotovljeni, dokler jih vodijo možje velikih sposobnosti in še večjega spoštovanja. Jako žalosten pojav pa je, ako se morajo vsled neprestanih sporov take zadruga razbiti, ki so najizdatnejše in morda danes edino sredstvo, da se ohrani svoboda rokodelskega stanu in s tem rokodelstvo samo.

II. Nemajhne važnosti so tudi one zadruga, ki imajo namen, da nabavljajo obratna sredstva v uporabo vsem članom zadruga. (Suknarji si na primer nabavijo skupno valjalnico!) Posebno danes si obrtniki takih in sličnih obratnih sredstev ne morejo nabaviti. Poleg tega jih pa tudi en sam obrtnik ne more zadostno izrabiti. Drugi pa, ki niso člani, morajo izvršiti to delo sami z roko (čas za to!) ali pa si nabaviti pripravne deske iz tvornice. 1. jan. l. 1918. je bilo v Nemčiji 340 takih zadrug. Precej torej.

III. Osobite važnosti pa so posebno danes ob veliki stanovanjski bedi stavbne zadruga. Tako imamo na primer v Mariboru stavbeno zadrugo »Mojmir«, ki si je v tem oziru stekla zelo veliko zaslug. Namen teh zadrug je, preskrbeti, zdravo, dobro in ceno stanovanje; poleg tega pa pomagati revnejšim slojem do lastnega doma (dr. Krekove delavske hiše!). Posebno velikega pomena pa so te zadruga zato, ker hočejo odpraviti stanovanjsko mizerijo, ki skriva v sebi nebroj socialnih in gospodarskih nevarnosti. 1. jan. 1918. je bilo v Nemčiji 1391 stanovanjskih ter stavbnih zadrug.

IV. Manj ugodni so bili v Nemčiji pogoji za takozvane produktivne zadruga, pri katerih se vrši izdelovanje najrazličnejših izdelkov na skupen račun. Tu imamo ponajveč posla z nezaupanjem i. t. d. Ne smemo se zato čuditi, ako je znašalo v Nemčiji 1. jan. 1918. število teh zadrug samo 1029 proti 4092 kmetijskim produktivnim zadrugam.

V. Silen razmah pa so doživele takozvane ljudske banke in kreditne zadruga, ki so imele namen, da podpirajo rokodelce in trgovce z večjimi posojili. Velik blagoslov, ki so ga prinesle te ljudske banke nemškemu rokodelcem, se ne da utajiti. Skupno z Raiffeisenovimi posojilnicami so znale odbiti nevaren naskok povojnega verižništva. 1. jan. 1918. so imeli v Nemčiji 19.793 kreditnih zadrug. Od teh je bilo 17.749 posojilnic.

Pred vojno je osobito pruska vlada skrbela za pospeševanje rokodelstva ter obrtništva s tem, da je podpirala obrtno zadružništvo. Z zakonom od 31. VII. 1896. se je na Pruskem ustanovila centralna zadružna kasa, ki naj denarno podpira kreditne zadruga. Obstojal je posebni fond za pospeševanje maloobrtiškega zadružništva. Ta fond je omogočal ustanavljanje obrtnih zadrug.

Jasno in nepobitno izhaja iz vsega tega velika resnica, da je en princip, ki lahko v večjih kompleksih dvigne obrtno-rokodelski stan: princip zadružništva. Tega se morajo zavedati obrtniki sami, zavedati pa se morajo tudi oni, ki vodijo državo.

Žveplo.

(Nadaljevanje.)

Za nas najvažnejše in najbolj znano nahajališče žvepla pa je Sicilija. Plasti, prepojene z žveplom ima Italija že v Toskani, vlečejo se proti jugu do Kalabrije in od tam preskočijo na Sicilijo. Plasti imajo različno debelost; najtanjše so l, najdebelejša pa 30 m močne in vsebujejo po 10 do 50 % žveplene zemlje. Najbogatejši rudniki so v provincijah Caltanissetta in pa Girgonti. Kopanje žvepla ni monopol države, ampak vsakdo sme kopati na svojem svetu brez državnega nadzorstva, kakor in kolikor hoče. L. 1875. je bilo v Siciliji 250 krajev, kjer so kopali žveplo; vsi ti rudniki so dali na leto 180 milijonov kg žvepla. Od te množine so eksportirali 175 milijonov kg in so vzeli Angleži 60 milijonov, Francozi 40 milijonov kg.

Kopali in predelovali so v tistih časih žveplo na silno preprost način. Iz dolgih in širokih predorov so nosili žvepleno prst največ otroci, ki so jih lakomni lastniki silno grdo kapitalistično izkoriščali, kakor piše rajni dr. Krek v svojih »Črni bukvali kmečkega stanu«. Veliko bogastvo žvepla in lahek način pridobivanja sta bila vzroka, da se Siciljanci niti hoteli lotiti umnega rudarstva in ne uvesti strojev pri kopanju in predelovanju žvepla.

Danes je seveda precej drugače. Velika konkurenca je prisilila mnoge sicilijanske lastnike žvepljenih rudnikov, da so uredili svojo obrt na najmodernejši način. V okolici Girgentija vidiš danes rudnike, kojih rovi segajo v velike globočine, razpolagajo z dvigali in vozili, z ventilacijo in vsem, kar zahteva moderno rudarstvo, zunaj pa se dvigajo topilnice z visokimi dimniki za čiščenje žvepla.

Proizvajanje in trgovina s sicilijanskim žveplom se je zadnjih 40 let mogočno razvila. L. 1908. je delovalo 380 rudnikov, ki so pridelovali 405 milijonov kg žvepla. Izvozili so 375 milijonov kg in sicer

na Angleško	21 milijonov kg
na Francosko	96 » »
na Avstro-Ogrsko	22 » »
na Nemčijo	30 » »
na Severno Ameriko	13 » »

Še l. 1902 so morale Zedinjene države ameriške importirati 177 milijonov kg sicilijanskega žvepla, a 6 let kasneje samo še 13 milijonov! Vzrok je, ker so se med tem razvili žvepleni rudniki v ameriških državah Luisiana, Nevada, Utah, Wyoming, Texas, pa tudi na Kavkazu, na Japonskem, Španiskem, v Alžiru, Mehiki in drugod. Zato je šel tudi sicilijanski izvoz na Angleško tako navzdol, ker dobivajo Angleži največ žvepla iz Amerike.

Žveplo iz zemlje je treba očistiti raznih primesi. Načini so zelo različni; vsaka dežela ima svoje. Najbolj preprosto ravna menda v Siciliji. Žvepleno zemljo devajo v železne kotle in jih segrevajo na 110° do 150° (stopinj). Žveplo se stopi; kar ni žveplo, pride deloma na vrh, ali pa sesede na dno. Nesnago z vrha odstranijo, potem pa zajemajo raztopljeno žveplo z železnimi žlicami in ga nalivajo v kalupe. Take kose iz kalupov prodajajo večinoma na Angleško in Francosko. To žveplo pa še ni popolnoma čisto, zato ga je treba v gotove svrhe še enkrat očistiti ali rafinirati.

Za rafinacijo žvepla rabijo zelo pogostoma stroj, ki so ga bili vpeljali najprej v Radoboju in je zato znan po svetu pod imenom radobojskega stroja. Stroj je precej enostaven. V kotel nalože žvepla, ki ga pretvarja ogenj pod njim v paro. Ta gre skozi posebne cevi v škrinje, ki so predeljene z nedopolnimi prekatami v več oddelkov, da se mora para dalje časa muditi v njih. Pri tem se pa žveplena para ohlaja, pravimo, da »sublimira« in iz nje nastaja fin rumen prah, znan v trgovini kot »žvepleni cvet«. Če pa škrinjo segreješ, potem se izpremene žveplene pare v tekoče žveplo, ki ga zlivajo v kalupe in prodajajo kot smo videli pri Sicilijancih.

Ako pri 300° raztopljeno žveplo vliješ v hladno vodo, ostane nekaj dni mehko kot testo; iz tega testa izdelujejo razne umentine.

Da uporabljajo žveplo v veliki meri za izdelovanje smodnika, žveplenk itd., je znano vsakemu. Tudi prelepe barve, umetni cinober delajo iz žvepla in živega srebra. Tudi papir, ki ga čitaš kot svoj strokovni list, je narejen iz lesne brusovine, deloma pa s kemično pomočjo žvepla izdelane celuloze, kakor se lahko prepričaš vsak dan v tavnaricah v Medvodah in Goričanah. Zdravniki žveplo dobro poznajo. Predpisujejo ga v obliki žvepljenega cveta za mnoge notranje bolezni, pa tudi kot protisredstvo pri zastrupljanju s svincem. Živinozdravniki tudi mnogo uporabljajo žvepleni cvet, še večkrat pa žveplov balzam, ki ga dobiš, če raztopiš žvepljenega cveta v lanenem olju. Pravijo, da varuje žveplo živino kuge.

(Konec prihodnjič.)

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v I. četrtletju 1924.

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

I. Vložitev napovedi.

a) **Za dohodnino.** — Rok za vložitev napovedi poteče koncem februarja t. l. Do tega roka mora vsakdo, kdor že plačuje dohodnino, vložiti napoved iz lastnega nagiba, da se ogne zamudnim posledicam § 205. zakona o osebnih davkih. Posebne pozive za vložitev napovedi dobe le oni, katerim namerava davčno oblastvo za leto 1924, prvič predpisati dohodnino.

b) **Za rentnino.** — Hkratu z napovedjo za dohodnino je vložiti tudi napoved za rentnino. Za vložitev napovedi za rentnino ne dobi nihče posebnega poziva. Napovedi za rentnino ni trebalagati davkoplačevalcem, ki že plačujejo rentnino in svojega bivališča tekom leta 1923 niso izpremenili, ako se njihov rentnini zavezani dohodki niso pomnožili.

Tiskovine za te napovedi se dobe pri davčnih oblastvih in davčnih uradih.

Napovedi so po tarifni postavki 231. zakona o taksah in pristojbinah zavezane taksi po 5 Din., ki se prilepi na napoved.

Komur je nemogoče vložiti napoved v določenem roku, naj s primerno utemeljitvijo pravočasno prosi za podaljšanje roka.

II. Naznanila o izplačanih službenih prejemkih.

Vsakdo, kdor izplačuje službene prejemke, stalne ali premenljive v višini, ki utemeljuje za dohodnino davčno dolžnost, je zavezan do konca februarja 1924 naznaniti te prejemke na posebni tiskovini. Za to naznanilo ni plačati nobene takse.

III. Razgrnitev predpisnih izkazov in prizivni roki.

Davčna oblastva imajo nalog, da uredijo razgrnitev predpisnih izkazov na ta način, da se bo vršilo ob naprej določenih rokih in sicer prvih 15 dni vsakega koledarskega četrtletja za vse davke, odmerjene v preteklem koledarskem letu. O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v IV. četrtletju 1923, so v smislu gornjega naloga razgrnjeni predpisni izkazi prvih 15 dni meseca januarja 1924, kolikor niso bili davčni zavezanci na razgrnitev izven tega roka posebej opozorjeni.

Prizivni rok se pričinja s 16 dnem po razgrnitvi in traja 15 dni.

IV. Jamstvo za dohodnino.

Industrijski obrati, ki so na podlagi jamstva za dohodnino, uveljavljenega s členom 155. št. 4 finančnega zakona za leto 1922-23 pobrali dohodnino od izpremenljivih službenih prejemkov svojih nameščencev, so dolžni v IV. četrtletju 1923 pobrane zneske odpremiti davčnemu uradu do 14. januarja 1924 s posebnim izkazom v dveh izvodih.

V. Davek na poslovni promet.

a) **Davkoplačevalci,** ki so zavezani plačevati davek po knjigi opravljenega prometa (razen podjetij, zvezanih javni računodaji, vsi obrati in podjetja, katerih promet je v minulem letu presegel 360.000 Din.), so dolžni plačevati davek na poslovni promet za IV. četrtletje 1922 do 30. januarja 1924 in hkrati predložiti prijavo ali z uporabo stare tiskovine, kjer so še na razpolago, ali po vzorcu, objavljenem v razglasu delegacije ministrstva financ z dne 22. maja 1922, A I 6/3 (Urad. list z dne 3. junija 1922, šte. 59).

Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene ter glob zaradi nerednosti.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

b) **Davkoplačevalci,** katerih promet ni v minulem letu presegel zakonito določene meje 360 tisoč dinarjev, niti ni

bil manjši od 15.000 Din., so zavezani na splošni poziv in v določenem roku vložiti prijavo o prometu, opravljenem v minulem letu. Roka za vložitev v finančno oblastvo še ni objavilo, bo pa predvideno objavljen v I. četrtletju 1. 1924.

Ako se za te prijave uporabi stara tiskovina, jo je dopolniti za promet, opravljen z državo, od katerega se plačuje davek že ob izplačilu pri drž. blagajnici, z besedilom vzorca, objavljenega v gornjem razglasu finančne delegacije.

Kdor ne predloži pravočasno prijave, izgubi pravico pritožbe in mu davčni odbor oceni letni promet po lastni vednosti in podatkih.

VI. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. februarja 1924 dospejo v plačilo direktni davki za I. četrtletje 1924. Davčni uradi so upravičeni jih po 14. februarju 1924 prisilno izterjati in zaračunati poleg 6 odstotkov zamudnih obresti še za opomin 4 odstotke terjanege zaostanka.

Drobiž.

Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju ima svojo vajeniško preizkušnjo dne 20. t. m. točno ob 9. uri dopoldne v prostorih mestne hiše v Kranju. Občni zbor pa se vrši dne 3. februarja ob pol 9. uri dopoldne istotam.

Ponudba. »Hrvatski Radiša« v Zagrebu nudi učence za uk v sledečih strokah: bravarjev 36, knjigoveza 2, kotlarja 2, kovačev 34, krojačev 39, livarjev 5, mehanikov 43, puškarka 2, čevljarjev 27, rezbarjev 5, sedlarjev in jermenarjev 5, stolarjev 64, tapetarje 3, tokarja 2, urarje 4, zlatarjev 5, za mešovite stroke 84.

Zavod za pospeševanje obrti nam javlja sledeče: Ministerstvo trgovine in industrije je s V. br. 17004 od 21. novembra 1923 odredilo, da se razširi na celo našo državo čl. 140 »zakona o radnjama« od 29./VI. 1910, ki se glasi: Pri nabavah za državo, okruge, streže in občine se bo v prvi vrsti vpoštevalo ponudbe obrtnih zadrug in nato domačih obrtnikov, industrijalcev in trgovcev. Te ponudbe se bodo, ako vsebujejo domače izdelke pod sicer enakimi dobavnimi pogoji, prvenstveno uvaževale, čeprav so cene največ 5—10 % višje od najnižje ponudbe inozemskih ponudnikov pri vračunanju carini in prevoznini. — Pri razpisu licitacij se bo pazilo na to, da se omogoči udeležba tudi manjšim industrijcem in obrtnikom. V inozemstvu se zamorejo naročiti samo one množine dotičnih predmetov, ki se pri nas ne morejo izdelati v predpisanem roku.

Kredit Narodne banke. Od 1. januarja letos daje Narodna banka nvoe kredite. V pismeni vlogi morajo interesi navesti sledeče podatke: 1. Protokolirano ime firme; 2. Natančen naslov; 3. Stroko firme; 4. Od kdaj obstoja; 5. Imena lastnikov in tistih, ki smejo firmo podpisovati; 6. Aktiva in pasiva; 7. Najmanj tri naslove znanih oseb, pri katerih zamore Narodna banka dobiti informacije. Akcijske družbe in denarni zavodi morajo predložiti tudi statute, bilanci zadnjih dveh let, zadnji mesečni izkaz in imena upravnega in nadzorstvenega sveta. Krediti se dajo samo za obratovanje že obstoječih podjetij.

Nova sestava komisij za izpraševanje prosilcev za koncesije zidarskih, kamnoseških, tesarskih in vodnjakarskih mojstrov. V Uradnem listu št. 2. dne 10. t. m. je izšla naredba ministrstva trgovine in industrije, na podlagi katere so postavljene nove izpraševalne komisije za gornje stroke. Poslovna doba teh komisij traja do 1. julija 1928. Za redni izpitni rok je določen mesec junij. Izjemoma smejo posamezne izpraševalne komisije iz posebnih razlogov za vsak primer posebej dovoliti tudi drug rok. Prošnje se imajo vložiti najkasneje do 5. maja vsakega leta pri predsedniku komisije, kjer se ima istočasno tudi plačati izpitna taksa.

Obtok bankovcev. Oktobra 1. l. je bilo v prometu papirnatega denarja v znesku 5717.7 milijonov Din. Metalna podlaga se je zmanjšala za 17,3 milijone Din. na 431.6 milijonov.

Konzumne zadruge v naši državi. Koncem 1. 1922. je bilo v celi državi 1633 konzumnih zadrug in 2479 Reiffeisnovk.

Koliko avtomobilov ima Jugoslavija. V preteklem letu je bilo v prometu v naši državi okrog 4500 osebnih avtomobilov. V Beogradu jih je bilo 800, v Zagrebu 1000, v Ljubljani 600, v Subotici 150 in v Novem Sadu 200.

Gozdovi v Sloveniji. V Sloveniji imamo od celokupne površine, ki meri 1.619.712 hektarjev gozdov v izmeri 673.000 hektarjev, ali 41.5 % od celokupne površine. Po lastni pripada: 1491 ha državi, 18208 ha verskemu zakladu, 23.847 ha občinam in 629.651 ha zasebnikom.

Reparacije. Nemčija je dobavila naši državi od 1. maja 1921. do 31. oktobra 1923. na račun reparacij blaga v znesku 255.090.294 zlatih mark.

Izašao prvi broj »Bankarstva«. Primili smo januarjski broj ove velike revije za bankarstvo i finasijsku znanost, sa slijedećim sadržajem: **Sadržaj: Redakcija: Čitaocima: Dr. Juraš Vrbanić: Inostrani kapital i naši novčani zavodi; S. D. Alexander: Naša industrija u vezi sa pitanjem kapitala i kredita; Dr. Gustav Gregorin: Zvišanje ali stabilizacija denarne vrednosti?; Nikola Stanarević: Jedan pokušaj za izjednačenje bilansa; Dr. Ivo Politeo: Privredne posljedice pravosuda; Ljubomir St. Kosier: Odlomak iz istorije naše Narodne Banke; Ing. Konstantin Čutuković: Domaći i strani kapitali; Dr. B. Širola: Muzičke ustanove i njihovo finansiranje; Mirko Kus-Nikolajev: Socijalna kriza i novčarstvo u Jugoslaviji; Ljubomir St. Kosier: Koncentracija u bankarstvu; Bancarius: Nacionalizacija i denacionalizacija; K.: Juraj Vrbanić (sa portretom od M. D. Gjurića); K.: Stanko Šverljuga (sa portretom od M. D. Gjurića). **Hronika: Bankarski pregled — Valutni pregled — Internacionalni pregled — Bibliografski pregled. »Bankarstvo« u Beogradu: Beogradska berza pred kraj godine (Crtež od M. D. Gjurića).****

List izlazi u redakciji Lj. St. Kosiera, Dra. G. Gregorina, Nikole Stanarevića, Dra. St. Deželića, Dra. Krunoslava Bega i ing. Čutukovića.

Revija imade veoma ukusnu opremu, odlične crteže i predstavlja jedan napredak na polju naše privredne publicistike. — Godišnja pretplata Din. 150.— šalje se Administraciji »Bankarstvo« u Zagrebu, Marovska ulica 30.

Razširjajte Vaše strokovno glasilo!

„LIPA“

ZADRUGA MIZARJEV z o. z.

ŠT. VID

nad Ljubljano

prevzema vsa v mizarstvo

stroko spadajoča dela v so-

lidno in točno izvršitev.

Zahtevajte ponudbe.

Proračuni brezplačni.

ALOJZIJ PAVSCHIN

LJUBLJANA
WOLFOVA ULICA

ZALOGA

STEKLA IN POR-
CELANA, STEKLA
ZA URE, UMIVAL-
NIKE IN KUHINJ-
SKE GARNITURE
:: IN VSE V TO ::
STROKO SPADA-
JOČE PREDMETE

PRODUKTIVNA ZADRUGA

KLEPARJEV, INŠTALATERJEV, KOTLARJEV i. t. d.

V LJUBLJANI

Kolodvorska ulica šte. 18

se priporoča cenj. obrtnikom za izvršitev raznovrstnih kleparskih, inštalacijskih in kotlarskih del. Obrtniki imajo pri vseh naročilih znaten popust. Zanesljiva in točna izvršba.

Stavbno
podjetje

Ivan Ogrin

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje 8.

Prevzema vsa zidarska in
druga stavbna dela.
Izvršuje razne načrte in pro-
račune.
Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.
Delo solidno. Delo solidno.

Telefon št. 426

KOLESA
NAJBOLJŠA NUDI
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ. KRED. BNK.

Strojno mizarstvo

Trink & Bernik

Linhartova ulica 1

Kleparstvo

Korn T.

Ljubljana, Poljanska c. 8.

Zadružna gospodarska banka

v Ljubljani

posluje v lastni palači
nasproti hotela Union

Miklošičeva cesta 10.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. —

REMEC - CO.

Ljubljana - SHS

Kersnikova ulica šte. 7

Prej:

I. BAHOVEC nasled.

Tovarna na

DUPLICI

pri Kamniku

STOLARSTVO

UPOGNJENO POHIŠTVO.

Prešani furniri za stole in mizarstvo

PARKETI REZANI LES

interurb. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC - CO.

Stroji za šivanje iz najboljših tovarn
izgotovljeno moško obleko
zalogo klobukov
in drugo manufakturno blago

Cene zmerne! Cene zmerne!

Vedno v zalogi pri

L. REBOLJ

Kranj št. 24

Pri meni kupljenim strojem jamčim 10 let.

STROJNO MIZARSTVO

Peter Bizjakv Spodnji Šiški, Gosposv. cesta 136
prevzema vsa v mizarstvo stroko spada-
joča dela, zlasti stavbeno mizarstvo.

Cene primerne. Delo solidno.

Postrežba točna.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne računov, eskomptira menice itd.

„Administrator“

trgovska in ljudska pisarna.

Sestavlja
davčne napovedi in prizive,
Obrtniki vložite pravočasno
davčno napoved!

Poslužite se te pisarne!

Naslov:

„ADMINISTRATOR“

d. z. o. z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 28.

Staro lito v železo

kupujejo v vsaki množini

Strojne tovarne in livarne d. d.

v Ljubljani.

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN
GALANTERIJA**MIROSLAV BIVIC**

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu
ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila
vseh v to stroko spadajočih del.VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP,
NOTEZOV IN BLOKOV.

Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

**Bombaž, umetno svilo
volno v štrenah****barva**v vseh barvah in nuancah, za
vse tekstilne in trgovske po-
trebe tovarn**JOSIP REICH**

LJUBLJANA, Poljanski nasip 4/6

OBRTNIKI!

Najvarnejše vlagate vaš denar v pupilarnem zavodu

Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 38

v hiši Zadrugne zveze

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po 5% in sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. — Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. — Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.